

|| زهره معین سراج ||

مدیریت مشارکتی و تعهد شغلی مدیران

بررسی رابطه بین مدیریت مشارکتی مدیران
با تعهد شغلی دبیران در مدارس متوسطه
شهر دزفول در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰

غنی سازی شغلی تا مدیریت مشارکتی، به کار گیرند (دیسلر، ۱۳۷۹: ۳۶). پس مهم ترین وظیفه هر مدیر، جلب مشارکت کارکنان در بهبود مستمر سازمان از راه استقرار نگرش مدیریت مشارکتی است (فقهی فرهمند، ۱۳۸۱: ۸).

مدیریت مشارکتی مدیران یکی از عوامل مؤثر در میزان تعهد شغلی دبیران، و تعهد شغلی دبیران عامل اصلی حرکت جامعه به سوی سعادت، رشد و توسعه است. همچنین، تعهد شغلی که یکی از مفاهیم تعیین کننده علاقه کارکنان نسبت به محیط کارشان است، برای اثربخشی سازمان ضرورتی تام دارد. بنابراین، با داشتن معلمان دلسوز، متعهد و با وجدان می توان در تعلیم و تربیت تحول بنیادی به وجود آورد و از هدر رفتن هزینه های مجدد و اسراف اموال دولتی جلوگیری کرد. افزایش تعهد شغلی دبیران نسبت به شغل خود باعث بالا رفتن کیفیت آموزش و پرورش می شود. همچنین اتلاف وقت و سهل انگاری به حداقل می رسد و تعهد درونی افزایش می یابد.

همان طور که گفته شد، اگر مدیران زیردستان را در تصمیم گیری ها مشارکت دهند و درباره امور با آنها مشورت کنند، این امر باعث افزایش تعهد کارکنان می شود. با به وجود آمدن چنین رابطه ای بین مدیر و دبیر می توان انتظار داشت که دبیران بدون نظارت مدیران، وظایف خود را به طور درست و معقول انجام دهند و در امور محوله کوتاهی نکنند. در این صورت، دبیران در کار خود نظم پیدا می کنند، مدت بیشتری در سازمان می مانند و با شوق و هیجان بیشتری کار می کنند. در چنین شرایطی، برای اداره کردن مدرسه، مفیدترین الگو آن است که ارزش ها از باورهای مشارکتی و گروهی دست اندرکاران و صاحب نظران نشئت گیرد و مورد قبول عموم باشد.

کلیدواژه ها: مدیریت مشارکتی، تعهد شغلی، بهره وری، بهبود مستمر سازمان، روحیه خود کنترلی

طبق یافته های این پژوهش، با افزایش میزان به کارگیری مدیریت مشارکتی توسط مدیران، تعهد شغلی دبیران افزایش می یابد. یکی از دلایل اهمیت بررسی و مطالعه تعهد شغلی این است که سازمان های دارای اعضای با سطوح بالای تعهد شغلی، معمولاً از عملکرد بالاتری برخوردارند. همچنین، در سال های اخیر مشخص شده است، تعهد کارکنان اصلی هر سازمان محرکی قوی برای موفقیت آن به شمار می رود. محققان و کارشناسان معتقدند که وزارت آموزش و پرورش جزو دستگاه های دولتی است و چنین سازمانی برای اجرای دقیق برنامه های توسعه ای و پیشرفت، به معلمان و کارکنان متعهد و مسئولیت پذیر نیاز دارد تا علاوه بر ماندگار بودن در سازمان و جلوگیری از هزینه های مجدد، کار مفید بیشتری در قبال مشاغل و وظایف محوله انجام دهند (زکی، ۱۳۸۷). بنابراین، می توان گفت که تعهد شغلی یکی از شرط های اثربخشی و کارایی معلمان محسوب می شود که برای تحقق آن تعلیم و تربیت باید جنبه حرفه ای پیدا کند.

نتایج تحقیقاتی مؤید آن است که مشارکت کارکنان در تصمیم های سازمان می تواند به تعهد شغلی بیشتر آنان بینجامد. کاربرد مدیریت مشارکتی با مجموعه ای از منابع واقعی همچون هماهنگ سازی اهداف، افزایش تعهد کارکنان، افزایش بهره وری، کاهش غیبت و اتلاف وقت آن ها همراه است. بنابراین، مدیران از شیوه های متفاوتی برای تقویت تعهد کارکنان در سازمان ها استفاده می کنند. آن ها می توانند ابزارهای انگیزشی بی شماری را، شامل طیفی از مشوق های

پژوهش حاضر در پاسخ به این سؤال ها مطرح شده است:

چه رابطه ای بین مدیریت مشارکتی مدیران و تعهد شغلی دبیران وجود دارد؟ این رابطه چگونه است؟ برای گسترش آن چه باید کرد؟

برای گسترش مدیریت مشارکتی و افزایش تعهد شغلی، سلسله اقداماتی به شرح زیر پیشنهاد می‌شوند:

- میزان نظارت مستقیم مدیران بر کار دبیران کاسته شود. این امر موجب تقویت «روحیه خود کنترلی» بین دبیران می‌شود که در نهایت به افزایش تعهد شغلی دبیران می‌انجامد.

- در انتخاب مدیران، افرادی به کار گمارده شوند که از نظر رشته تحصیلی مرتبط و با تئوری‌های جدید مدیریتی آشنا باشند. گزینش مدیران باید براساس ضوابط و ملاک‌هایی باشد تا افرادی که واجد شرایط بهتری برای احراز سمت مدیریت مدارس هستند و به سبک مشارکتی عمل می‌کنند، جذب و به کار گرفته شوند.

- مدیرانی که در اداره امور مدرسه از روش‌های مدیریت مشارکتی استفاده می‌کنند، از طرف مسئولان تشویق و حمایت شوند.

- مدیران به خلاقیت‌ها، ابتکارات و همچنین شخصیت دبیران احترام بگذارند. آن‌ها باید از طریق احترام به مقام والا و ارجمند، معلم برگزاری جشن‌ها، تقدیر و تشکر از دبیران نمونه و همچنین استفاده کاربردی از نظرات دبیران و مشارکت آن‌ها در امور مدرسه، نگرشی مثبت نسبت به حرفه معلمی به وجود آورند و در ارضای نیازهای روانی دبیران مؤثر باشند.

- بینش و آگاهی مدیران از تأثیرات مفید مدیریت مشارکتی افزایش یابد. این کار می‌تواند از طریق ارائه مقالاتی در زمینه مدیریت مشارکتی، معرفی موفق‌ترین مدیران در این زمینه، و تشویق و تمجید آن‌ها صورت گیرد. همچنین برگزاری کلاس‌های آموزش ضمن خدمت در خصوص آشنایی مدیران با مدیریت مشارکتی می‌توان مفید باشد.

در پایان می‌توان نتیجه گرفت که مشارکت کارکنان در مدیریت سازمان به تعهد بیشتر آنان منجر می‌شود. مشارکت از طریق افزایش تعهد، رضایت و ایجاد امنیت، به بهبود عملکرد و افزایش بهره‌وری می‌انجامد. بنابراین توجه به متغیر تعهد و تلاش به منظور افزایش آن در سازمان بسیار ضروری است.

منابع

۱. زکی، م. (۱۳۸۷). **تعهد سازمانی معلمان و بررسی عوامل مؤثر بر آن**. مجله علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع)، سال ۱۷، ش ۷۱.
۲. فقهی فرهمند، ن. (۱۳۸۱). **مدیریت پویای سازمان**. آموزش تهران.
۳. دیسلر، گ. (۱۳۷۹). **شیوه‌های تقویت تعهد کارکنان در سازمان**. ترجمه سوسن جدی و محمد زنجانی. ماهنامه علمی-آموزشی تدبیر، سال ۱۱، ش ۱۰۱.

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شود.

مجله‌های دانش‌آموزی

(به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود)

- رشد کورک** (برای دانش‌آموزان آمادگی و پایه اول دوره آموزش ابتدایی)
- رشد نوآموز** (برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی)
- رشد دانش‌آموز** (برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره آموزش ابتدایی)
- رشد نوجوان** (برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه اول)
- رشد جوان** (برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه دوم)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود):

- رشد آموزش ابتدایی ● رشد آموزش متوسطه ● رشد تکنولوژی آموزشی
- رشد معرانه فردا ● رشد مدیریت مدرسه ● رشد معلم

مجله‌های بزرگسال و دانش‌آموزی تخصصی

(به صورت فصل‌نامه و چهار شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود):

- رشد برهان آموزش متوسطه اول (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه اول)
- رشد برهان آموزش متوسطه دوم (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم)
- رشد آموزش قرآن ● رشد آموزش معارف اسلامی ● رشد آموزش زبان و ادب فارسی ● رشد آموزش هنر ● رشد آموزش مشاور مدرسه ● رشد آموزش تربیت بدنی ● رشد آموزش علوم اجتماعی ● رشد آموزش تاریخ ● رشد آموزش جغرافیا ● رشد آموزش زبان ● رشد آموزش ریاضی ● رشد آموزش فیزیک ● رشد آموزش شیمی ● رشد آموزش زیست‌شناسی ● رشد آموزش زمین‌شناسی ● رشد آموزش فن و حرفه‌ای و کار و دانش ● رشد آموزش پیش‌دانشگاهی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی برای معلمان، مدیران، مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان مراکز تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شود.

- نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی.
- تلفن و نمابر: ۱۴۷۸-۸۸۳۰۰۲۱